

ERNEST HEMINGWAY

PENTRU CINE BAT CLOPOTELE

Traducere din limba engleză
și note de Ionuț Chiva

POLIROM
2014

Maria îi aduse un burduf și-l așeză pe podeaua de pământ.

— Uite, stai cu picioarele pe asta pînă și se usucă pantofii.

Burduful abia ce fusese uscat și nu fusese tăbăcit și, cum stătea cu picioarele pe el, Robert îl simțea trosnind ca un pergament.

Focul începuse să scoată fum și Pilar îi strigă Mariei:

— Înțește focul ăla, femeie bună de nimic! Nu sintem într-o afumătoare.

— Înțește-l tu, răspunse Maria. Eu caut sticla aia pe care a lăsat-o El Sordo.

— E în spatele rucsacurilor. Chiar tre' să te-ngrijești de el ca de un copil de țîță?

— Nu. Ca de un bărbat căruia i-e frig și care e ud. Ca de un bărbat care tocmai s-a întors acasă. Uite-o.

I-o aduse lui Robert:

— E tot sticla aia de după-amiază. S-ar putea face o lampă frumoasă din ea. Să vezi ce lampă o să facem din ea cînd o s-avem din nou curent electric, spuse ea privind sticla cu admirație. Cum vrei să bei asta, Roberto?

— Credeam c-o să-mi zici *Inglés*.

— Cînd sînt și alții de față îți zic Roberto, șopti fata înroșindu-se. Zi, Roberto, cum să țî-o fac?

— Roberto, spuse Pablo cu o voce îngroșată dînd din cap către Robert. Cum vrei să-ți faci băutura, Don Roberto?

— Vrei și tu? îl întrebă Robert.

Pablo dădu din cap:

— Eu mă-mbăt cu vin, spuse apoi plin de demnitate.

— Atunci Bachus să te alibă-n pază, îi răspunse Robert în spaniolă.

— Cine-i Bachus ăsta?

— Un camarad de-al tău.

— N-am auzit în viața mea de el. Nu-i de prin munții ăștia.

— Dă-i o ceașcă lui Anselmo, îi spuse Robert Mariei. El chiar că-i înghețat.

Tocmai își trăgea ciorapii uscați, iar whisky-ul cu apă avea un gust curat și începea să-l încălzească ușor. Da' nu se încolăcește prin tine ca absintul, se gândi Robert. Nimic nu se compară cu absintul.

Cine s-ar fi gândit că ăștia au whisky aici, se gândi apoi. Însă tocmai când credeai că s-a terminat, cel mai probabil loc din toată Spania în care ai mai fi putut găsi e La Granja. Gîndește-te doar cum Sordo a luat o sticlă pentru musafirul cu dinamita și pe urmă n-a uitat s-o aducă jos și s-o lase acolo. Nu era vorba de a ști cum să se poarte doar. Politicos ar fi fost să scoată sticla și să bea un pahar, ceva mai formal. Așa ar fi făcut francezii, după care ar fi păstrat ce rămînea pentru altă ocazie. Nu, această atenție de a te gândi că musafirului i-ar plăcea și atunci să i-o aduci ca să se bucure de ea, asta cînd tu însuși ești băgat în ceva și ai avea toate motivele să nu te gîndești la altceva decît la tine și la problema pe care o ai de rezolvat – ei, asta era ceva pur spaniol. Caracteristic unui anumit fel de spanioli. Unul din motivele pentru care-i iubești pe acești oameni e că se gîndesc să aducă whisky-ul. Nu te-apuca acum să-i idealizezi. Sînt tot atîtea feluri de spanioli cîte feluri de americani există. Și totuși, să aducă băutura, asta era ceva chiar foarte frumos.

— Îți place? îl întrebă apoi pe Anselmo.

Bătrînul stătea lingă foc cu un zîmbet întipărit pe față, ținîndu-și ceașca în mîinile mari. Dădu din cap.

— Nu-ți place? se miră Robert.

— Copila asta a pus apă-n el.

— L-am făcut exact la fel ca pe-al lui Roberto. Mata ești un tip mai special? zise Maria.

— Nu. N-am nimic special. Doar că-mi place să-l simt cum arde cînd se duce pe gît.

— Dă-mi mie ceașca aia, spuse Robert și toarnă-i lui una care să-l ardă.

Goli ceașca lui Anselmo în a sa și apoi i-o dădu înapoi fetei, care turnă cu grijă din sticlă.

— Ah, făcu Anselmo luind ceașca și dînd-o peste cap.

Apoi se uită la Maria, care rămăsese-n picioare, cu sticla-n mină, și-i făcu cu ochiul. Ambii ochi începuseră să-i lăcrimeze :

— Ei, asta, spuse el. Asta, și-și linse buzele. *Asta* gonește viermele care ne roade.

— Roberto, spuse Maria venind lîngă el cu sticla-n mină. Vrei să mîncîci?

— E gata mîncarea?

— Da, cînd vrei tu.

— Ceilalți au mîncat?

— Da, toți, în afară de tine, de Anselmo și de Fernando.

— Păi atunci hai să mîncăm. Și tu ai mîncat?

— Eu mîninc mai încolo cu Pilar.

— Mînincă acum, cu noi.

— Nu. Nu se face.

— Hai să mîncîci. La mine-n țară un bărbat nu mînincă înaintea femeii lui.

— Așa o fi în țara ta. Aici e mai bine să mîncîci după.

— Mînincă cu el, spuse Pablo ridicîndu-și privirile de pe masă. Mînincă cu el. Bea cu el. Culcă-te cu el. Fă cum se face în țara lui.

— Te-ai îmbătat? îl întrebă Robert ridicîndu-se-n picioare în fața lui.

Bărbatul neras și murdar îl privi cu veselie :

— Da. Da', *Inglés*, unde-i țara asta a ta, în care bărbații mînincă cu femeile?

— În *Estados Unidos*, în statul Montana.

— Asta-i țara aia, în care bărbații poartă fuste, ca femeile?

— Nu. Aia-i Scoția.

— Da, auzi? *Inglés*, cînd vă puneți fustele alea...

— Eu nu port fuste.

— Cînd vă puneți fustele alea, insistă Pablo, ce purtați pe sub ele?

— Nu știu ce poartă scoțienii. M-am întrebat și eu asta.

— Lasă-i pe *Escoceses*. Cui îi pasă de *Escoceses*? Cui îi pasă de unii care un nume așa de ciudat? Mie nu. Nu-mi pasă. De tine zic, *Inglés*. De tine. Ce porți sub fustă când ești în țara ta?

— Ți-am zis de două ori că nu purtăm fuste. Nici la beție, nici în glumă.

— Dar vreau să zic, pe sub fuste, nu se lasă Pablo. Din moment ce știe toată lumea că purtați fuste. Chiar și soldații. Am văzut eu niște poze și i-am mai văzut și la *Circul Price*. *Inglés*, ce purtați pe sub fuste?

— *Los cojones*, răspunse Robert.

Anselmo începu să ridă și odată cu el izbucniră-n ris toți cei care erau atenți. Toți, în afară de Fernando. Gâsea jignitor acel cuvânt vulgar rostit de față cu femeile.

— Ei, cum e și normal, spuse Pablo. Da' eu zic că dacă ați avea *cojones* ca lumea n-ați purta fuste.

— *Inglés*, spuse bărbatu' cu fața teșită și cu nasul rupt, căruia i se spunea Primitivo, lasă-l că ăsta iar o ia de la capăt. E beat. Spune-mi, ce creșteți în țara ta?

— Vite și oi. Și multe grâne și fasole. Și multă sfeclă de zahăr.

Cei trei se așezaseră la masă și ceilalți, în afară de Pablo care stătea singur în fața unui urciur cu vin, se apropiaseră de ei. Li se aduse aceeași tocană care fusese și cu o zi înainte și Robert o mîncă infometat.

— Aveți munți la voi în țară. După numele ăla sigur trebuie să fie și ceva munți, făcu Primitivo conversație pe un ton politic.

Era jenat de beția lui Pablo.

— Da, sînt mulți munți și-s foarte înalți.

— Și locuri de pășune bune?

— Excelente. Vara sînt locuri înalte, în păduri controlate de guvern. Și toamna vitele-s aduse la pășunile mai joase.

— Și pămîntul e al țărănilor?

— Cele mai multe pămînturi sînt deținute de fermieri. La început erau deținute de stat și dacă te așezai pe ele

și-ți declarai intenția de a le cultiva și îmbunătăți și se puteau da o sută cincizeci de acri.

— Explică-mi cum se făcea asta, zise Agustin. E o reformă agrară care chiar înseamnă ceva.

Robert le explică. Nu se gândise niciodată la asta că la o reformă agrară.

— Magnific, făcu Primitivo. Atunci, aveți comunism în țara voastră?

— Nu totul se face sub conducerea republicii.

— Mie, spuse Agustin, mi se pare că într-o republică se poate face totul. Nu văd necesitatea nici unei alte forme de guvernământ.

— N-aveți mari moșieri? întrebă Andrés.

— Ba da, mulți.

— Asta înseamnă că există și abuzuri.

— Clar. Sînt multe abuzuri.

— Da' o să terminați cu ele?

— Încercăm din ce în ce mai tare. Însă sînt multe.

— Da' nu-s proprietăți mari care trebuie divizate?

— Ba da, însă unii cred că asta se poate face prin impozite.

— Cum așa?

Ștergînd restul de tocană din vas cu o bucată de piine, Robert le explică cum funcționează impozitele pe venit și pe moșteniri.

— Însă marile proprietăți rămîn întregi, le spuse. Și mai sînt niște impozite pe pămînt.

— Dar sînt convins că marii proprietari și bogații se vor revolta împotriva unor astfel de impozite, spuse Primitivo. Mi se par niște impozite foarte revoluționare. Cînd o să se vadă amenințați o să se revolte împotriva guvernului, exact cum au făcut aici fasciștii.

— S-ar putea.

— Și atunci o să fiți nevoiți să duceți în țara ta aceeași luptă pe care o ducem noi aici.

— Da, va trebui să luptăm.

— Da' la tine-n țară nu-s mulți fasciști?

— Sînt o grămadă care nu-și dau seama că-s fasciști, dar o să-și dea ei seama la timpul potrivit.

— Și nu i-ați putea distruge pînă să se revolte?

— Nu. Nu putem face asta. Ce putem face, însă, este să-i educăm pe oameni, astfel încît să se teamă de fascism, să-l recunoască atunci cînd își face apariția și să lupte împotriva lui.

— Știi unde nu-i nici urmă de fascist? întrebă Andrés.

— Unde?

— În orașul lui Pablo, spuse Andrés rînjind.

— Știi ce-au făcut în orașelul ăla? întrebă Primitivo.

— Da, am auzit.

— Pilar ți-a povestit?

— Da.

— Femeia aia n-avea cum să-ți povestească tot, rosti Pablo cu greutate. Ea n-a văzut cum s-a terminat totu' pentru că se uita pe fereastră de pe un scaun și a căzut cu el.

— Păi atunci spune-i tu ce s-a întîmplat, spuse Pilar. Dacă tot nu știi toată povestea, spune-o tu.

— Neee, n-am povestit-o niciodată.

— Nu, zise Pilar. Și nici n-o s-o spui vreodată. Și ți-ai dori să nu se fi întîmplat nimic.

— Ba nu. Nu-i adevărat. Și dacă toți i-ar fi omorît pe fasciști, așa cum am făcut eu, n-am mai fi fost în războiul ăsta acum. Da' aș fi dorit să se-ntîmple altfel, nu așa cum a fost.

— Ce-s vorbele astea? făcu Primitivo. Ți-ai schimbat opiniile politice?

— Nu. Da' a fost ceva sălbatic. Eram foarte sălbatic pe-atunci.

— Și acum ești beat, zise Pilar.

— Da, cu permisiunea ta.

— Îmi plăcea mai mult cînd erai sălbatic, spuse femeia. Cel mai tîmpit din lume e un bețiv. Hoțul, atunci cînd nu fură, e ca orice alt om. Speculantul nu-și face treaba acasă. Criminalul se poate spăia pe mîini cînd ajunge-n